

BALKON SERIES

lectures, screenings & music, organized by STATIONS

BALKON #4

Cumartesi, 2 Nisan 2022, 18:00

Gürsoy Doğtaş: Çifte Tutsaklık

Okuma performansı (Türkçe, Almanca, İngilizce) & müzik

Sadece tek bir fotoğraf James Baldwin ve ünlü şarkıcı ve aktör Zeki Müren'in 1962–72 İstanbul yılları arasında tanıştıklarını kanıtlamaktadır. Bu grup fotoğrafı 1969 yılına ait ve İstanbul'da Gülriz Sururi – Engin Cezzar Tiyatrosunun fuayesinde çekilmiş. Fotoğraf net görülüyor. Fotoğrafın kırılmış olması James Baldwin'i kenara iterek ortadan ikiye bölünmesine sebep vermiş. Diğer tarafta ise Zeki Müren, fotoğrafın tam ortasında poz vermiş. Bir yandan, bu iki adamın birbirlerinden daha da farklı olamayacağını görüyoruz. Biri ABD'den kaçarken diğeri ise bu ülkeyi ve O'nun eğlence kültürünü idealize ediyor. Öte yandan, farklı yoğunluklarda da olsa her ikisinin de iki tür hapsedilmeyele uğraşmak durumunda kaldığı görülüyor. Toplum ve hapisane hücresi: Buluştuıkları yer tam da burasıdır.

23 Aralık 1969'da, Baldwin Kanadalı oyun yazarı John Herbert'in *Düşenin Dostu* (*Fortune and Men's Eyes*) adlı eseri uyarlayarak İstanbul'da Gülriz Sururi – Engin Cezzar Tiyatrosu'nda sahneye koydu. Oyundaki tüm sahneler bir hapisane hücresinde geçmekteydi. Baldwin'in sosyo – politik kaygılarından bazıları oyun içinde bağlantılandırılmıştı. Bunlardan biri ABD'deki ırkçı adalet sistemine yönelik eleştirisiydi, ki bu sistem sivil haklar aktivistlerini ve bir bütün olarak siyahi nüfusu suçluyor ve hapsediyor. Bunun ötesinde, oyunda, ataerkilliğin şiddet içeren yapılarına yönelik temel eleştirini de yönlendirmektedir. *Düşenin Dostu* oyunun vurguladığı temel nokta, bu yapılardan zarar görenlerin bile onları yaşatmaya devam etmesidir. Baldwin'in eşcinsellik ve homososyal yakınlık üzerine olan söylemi bu fikir üzerine kuruludur.

Müren ise, oynadığı karakterlerde, toplumun içine hapsedilmiş bir karakter olarak defalarca seçilmiş bir oyuncuydu. Sanatsal kariyerindeki tek tiyatro rolünde, 1965 yılında oynanan *Çay ve Sempati* (*Tea and Sympathy*) adlı oyunda, Müren'in Tom Lee adında on yedi yaşındaki efemine kolej öğrencisini

canlandırdığı görülüyor. Tom Lee karakterinde Zeki Müren kendini görür ve tanır. Zeki Müren sonrasında “sanki Robert Anderson bu oyunu benim için uyarlamış gibi” diye hayretle notunu almış. “Arkadaşlarının, içsel yaşamının derinliklerine inmek istemedikleri için tatsız şakalar yaptıkları bir genç.” 1953 yılında Anderson bu melodramı Broadway için yazar. Oyun İstanbul’da Arena Tiyatrosu’nda oynandığı zaman çoktan Hollywood’da filme çekilmişti. Müren, Baldwin’in Giovanni’nin Odası adlı oyununun İstanbul’da gerçekleştirileceğini ummuştu. Bunun ötesinde, kendisi Giovanni karakterine hayat vermeyi kafasında kurmuştu. Baldwin’in kitaplarında bazı karakterlerinde olduğu gibi Giovanni de bir mahkumdu. Paris’te ölüm cezasının infazını bekleyen bir mahkum. Ancak bu teatral performans hiçbir zaman gerçekleşmeyecekti.

Gürsoy Doğtaş

Çifte Tutsaklık okuma performansında Gürsoy Doğtaş özgürlük ve hapis arasındaki eşikte homososyal yakınlık biçimlerini keşfetmek için oyunlardan alıntılar, denemeler, röportajlar veya otokurgusal unsurlar olsun çok sayıda metin pasajı kullanır.

GÜRSOY DOĞTAŞ kurumsal eleştiri, yapısal ırkçılık ve queer çalışmalarının kesiştiği noktada para-küratöryel olarak çalışan bir sanat tarihçisidir.

STATIONS

Adalbertstr. 96
(balcony level, next to Café Kotti)
10999 Berlin
contact@stations.zone
www.stations.zone